

Рогожнікова О. Є.

*к .арх., доцент кафедри теорії архітектури
Київського національного університету будівництва і архітектури
eekunda563@gmail.com*

Халімон М. М.

*ст. групи АБС-63 кафедри теорії архітектури
Київського національного університету будівництва і архітектури
mary.khalimon@gmail.com
ORCID 0000-0001-5217-5388*

ОСОБЛИВОСТІ ПРОЕКТУВАННЯ ЖИТЛОВИХ БУДИНКІВ У ЗАБУДОВІ ІСТОРИЧНОГО ЦЕНТРУ МІСТА

Анотація: Проаналізовано містобудівні аспекти функціонування історичної забудови в центральних районах міста в умовах розвитку будівництва і безперервного підвищення конструктивних, економічних, санітарних вимог до будівель.

У статті розглянуті оптимальні об'ємно-планувальні рішення житлових комплексів. Обґрунтована практична необхідність ефективних архітектурно-планувальних прийомів в майбутньому.

Ключові слова: історична забудова, архітектурне середовище, реконструкція, пам'ятки архітектури.

Поліпшення архітектурного образу міст, збереження історично сформованої своєрідності, подолання одноманітності нової забудови та використання цінної спадщини минулого може бути досягнуто шляхом взаємопов'язаного застосування ряду засобів при проектуванні житлових будинків в історичній частині міста [1]. В їх числі розглядають застосування зодчими в своїй практиці історично сформованих і життєвих в сучасних умовах містобудівних традицій; оволодіння майстерністю композиції архітектурних ансамблів та їх систем; формування характерних для даного міста силуету і загальних панорам, які сприймаються як з локальних, так і великих відкритих просторів; вміння органічно поєднувати архітектуру, монументальну скульптуру і живопис; ефективне використання пам'яток архітектури з урахуванням містобудівних вимог (Рис. 1).

У багатовіковій практиці містобудування сформувалися різні принципи планування і забудови населених місць, які часто повторювалися, ставали традиційними. Тривалість існування традицій визначалася тим, якою мірою вони

відповідали соціально-економічним, інженерно-технічним та архітектурно-художнім вимогам свого часу [2]. Однією з найважливіших містобудівних традицій, дієвих і в наш час, є всебічне врахування природного середовища. Додання унікального архітектурного вигляду місту неможливо без урахування клімату, вмілого використання рельєфу місцевості, акваторій та рослинності.

Рис. 1 – Crystal houses/MVRDV, Амстердам, Нідерланди

Протиставлення архітектурного твору тому, що створено раніше іншими, не дозволяє формувати гармонійні архітектурні комплекси. Важливою містобудівною традицією є спадкоємність – образ того, що створено в забудові міста попередниками [3]. Традиційна кольорова гама забудови, наприклад, міста Києва, що історично склалася, частіше була світлою, поліхромною.

Не можна недооцінювати труднощі втілення містобудівних традицій в сучасному плануванні і забудові міст. Використання прогресивних містобудівних традицій – невід’ємна умова успіху в рішенні цих задач. Багатовіковий досвід містобудування показує, що вирішальним засобом створення яскравого і своєрідного вигляду міст є формування архітектурних ансамблів і створення їх великих просторових систем, композицій, а також застосування закону наступності в забудові населених місць [4]. Створення

ансамблів нерозривно пов'язане з формуванням силуету міста і великих міських панорам, які багато в чому визначають архітектурний вигляд населеного місця. Як правило, індивідуальна особливість силуету міста багато в чому визначається архітектурним ансамблем. Архітектурний ансамбль як вищий рівень містобудівного мистецтва є гармонійною єдністю просторової композиції будівель, інженерних споруд, монументального живопису, скульптури, зелених насаджень, благоустрою та природного середовища [5]. Умовою побудови архітектурного ансамблю є наявність цілісного просторового задуму всього містобудівного комплексу: відповідність і єдність масштабу, єдність ритму і модуля складових його будівель і споруд (Рис. 2).

Рис. 2 –cb19/Zanderrotharchitekten, Берлін, Німеччина

Для того щоб прикрашати міста, які запам'ятовуються своїми індивідуальними архітектурними рисами, треба підвищити якісний рівень розробки містобудівних проектів, створювати перспективні генеральні плани розвитку міста та неупереджено дотримуватись.

Спрощені «коробки» висотних будівель призводять до своєї «типізації» вигляду міст, до поступового стирання їх історично сформованої

архітектурно-художньої самобутності. Звичайно, об'ємні композиції висотних будівель повинні бути сучасними, але вони не повинні обмежуватися випадковою їх розстановкою. Необхідність в різноманітті не виключає багатоярусності та ажурності веж, застосування для їх оздоблення традиційної кольорової гамми, використання характерного ритму та масштабу [6].

Державними будівельними нормами зазначені форми охорони територій, серед яких – заповідники, заповідні території, охоронні зони окремих пам'яток, зони суворого регулювання забудови та зони регулювання забудови. Кожному з найменувань форм охорони територій відповідає вид збереження – регенерація або реконструкція з обмеженим або активним перетворенням, що має достатньо широкий спектр діяльності без зазначених законом обмежень. Але ж відсутність нормативної бази та набору сталих архітектурно-композиційних прийомів по відношенню до радикальних способів реконструкції, а саме природнього вибуття та знесення з заміною, не сприяє збереженню аутентичного вигляду міських комплексів.

Більшу частину міських територій займають нові житлові райони, і забудова багатьох з них одним або двома-трьома типами будинків веде до одноманітності, що знищує архітектурну самобутність історичних міст. В цьому відношенні неприпустимо широко поширене будівництво однакових п'яти-, дев'яти- або навіть шістнадцяти-поверхових будівель, що утворюють нові мікрорайони. До того ж подібне підвищення поверховості не дозволяє за санітарними умовами істотно підвищувати щільності забудови. У зв'язку з цим набуло розвитку помилкове уявлення про те, що представництво і краса міста визначаються зростанням його поверховості. Подібна практика, особливо в сейсмічних зонах, далеко не завжди обґрунтована як в соціально-економічному, так і в архітектурно-художньому аспектах [7].

Висновки: В сучасних умовах масово, стрімко та дещо стихійно проектуються і будуються нові мікрорайони і цілі житлові райони. Ці формування повинні створюватися як системи різноманітних просторово взаємопов'язаних архітектурних ансамблів, що враховують навколишнє середовище, яке історично склалося та багато в чому визначає своєрідність вигляду старих міст.

Рубіж, з якого повинна починатися охорона пам'яток архітектури, часто настає під час визначення перспектив розвитку населених місць і вибору напрямків їх територіального зростання. Іноді вважають, що для охорони пам'ятників архітектури досить встановлення охоронних зон. Але архітектурна значимість пам'яток може постраждати і без порушення кордонів цих зон. Тому сучасне поняття охорони пам'яток при проектуванні забудови повинне включати заходи, які запобігають ослабленню ролі історичних будівель чи ансамблів. Особливо це стосується проектування житлових комплексів, оскільки вони

виконують роль фонові забудови та формують загальне враження від містобудівного середовища. Крім того, житлові комплекси вимагають наявності у своєму складі виразних будівель соціальної сфери.

Література:

1. Щенков, Алексей Серафимович. Реконструкция исторических городов [Текст]: учебное пособие в 2 частях/ А. С. Щенков; Московский архитектурный ин-т (гос. акад.). – Москва: Памятники исторической мысли, 2013. – 419 с.
2. Історія архітектури: навч. посібник в 3 ч. Ч. 2: Історія української архітектури / Васильченко В.І., Авдєєва М.С., Солярська І.О, Авдєєва Н.Ю. – К.: Освіта України, 2012. – 300 с.
3. Paul Goldberger. Norman Foster: Building with History. Publishing House: Prestel, 2015. – 268 pages.
4. Sudjic D., De Grey S., Foster N. Norman Foster and the British Museum. Publishing House: Prestel, 2001. – 120 pages.
5. Norman Foster. Museum of Fine Arts, Boston. Publishing House: Prestel, 2013. – 95 pages.
6. Архитектурасучасності: остання третина ХХ – початок ХХІ століть: навч. посіб. [для студентів баз. напряму 8.120101 "Архітектурабудівель і споруд", 8.120102 "Містобудування", 8.120103 "Дизайн архітектур. середовища"] / Б. С. Черкес, С. М. Лінда ; М-во освіти і науки України, Нац. ун-т "Львів. політехніка". – 2-ге вид. – Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2014. – 380с.
7. Шимко, Владимир Тихонович. Архитектурно-дизайнерское проектирование городской среды : учеб. для студентов вузов, обучающихся по специальности "Дизайн архитектур. среды" направления подгот. "Архитектура" /В. Т. Шимко. – Москва: Архитектура-С, 2006 (Ульяновск : Ульяновский Дом печати). – 382,

Аннотация

Рогожникова О. Є., к.арх., доцент; Халімон М.М., ст. групи АБС-63 кафедри теорії архітектури Київського національного університету будівництва і архітектури. Особенности проектування жилих домов в застройке исторического центра города.

Проанализировано градостроительные аспекты функционирования исторической застройки в центральных районах города в условиях развития строительства и непрерывного повышения конструктивных, экономических, санитарных требований к строениям.

В статье рассмотрены оптимальные объемно-планировочные решения жилых комплексов. Обоснована практическая необходимость эффективных архитектурно-планировочных приемов в будущем.

Ключевые слова: историческая застройка, архитектурная среда, реконструкция, памятники архитектуры.

Abstract

Rogozhnykova O. E., architect, PhD, associated professor; Khalimon M. M., ABC-63 student of architectural theory department of Kyiv National University of Construction and Architecture. The peculiarities of residential houses design in the historic centre development of the city.

The urban aspects of the function of historic buildings in the central parts of the city under construction development conditions and non-stop raising engineering, economic, and health requirements for buildings has been analysed.

The article considers optimal space planning solutions for the residential complexes. The practical need for effective architecture planning tools in the future has been grounded.

Keywords: historical building, architectural environment, reconstruction, landmark.